

FORVALTNINGSREVISJON
GJENNOMGANG
AVLØPSANLEGG
MOSTAD

FROSTA KOMMUNE

01.06.2016

FORORD

KomRev Trøndelag IKS har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra kontrollutvalget i Frosta kommune. Prosjektet er gjennomført i perioden mars til mai 2016.

Kontrollutvalget skal påse at forvaltningsrevisjon gjennomføres, jf. lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 77 nr 4. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger¹.

Undersøkelsen er gjennomført i henhold til NKRFs standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001.

Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Frosta kommune, jf kommuneloven § 79 og § 6. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet.

Revisjonsteamet har bestått av prosjektleder Rikke Haave og kvalitetssikrer Unni Romstad.

Vi takker alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter fra KomRev Trøndelag IKS finner du på vår hjemmeside www.krt.no.

Steinkjer, 10.06.2016

Unni Romstad
Oppdragsansvarlig revisor

Rikke Haave
Prosjektleder

¹ Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv (revisjonsforskriften) § 7

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	Sammendrag.....	4
2.	Innledning	7
2.1	Bestilling.....	7
2.2	Bakgrunn	7
2.3	Problemstillinger	7
2.4	Revisjonskriterier	7
2.5	Metodisk tilnærming og gjennomføring.....	8
3.	Gjennomgang av Mostad-prosjektet	9
3.1	Planlegging/prosjektering/geotekniske undersøkelser	9
3.1.1	Igangsetting	9
3.1.2	Prosjektering	10
3.1.3	Geotekniske undersøkelser.....	13
3.2	Forhold til grunneiere	14
3.3	Gjennomføring	17
3.3.1	Konkurransen	17
3.3.2	Anleggsfasen	19
3.4	Økonomi	21
3.5	Oppsummering og kommentarer	23
4.	Mostad-prosjektet - Politiske saker	25
4.1	Revisjonskriterier	26
4.2	Data.....	26
4.2.1	Sak juli 2013	26
4.2.2	Sak september 2013	27
4.2.3	Sak mai 2015.....	28
4.2.4	Sak om tilleggsbevilgning januar 2016.....	29
4.2.5	Saker om ekspropriasjon januar 2016	33
4.3	Vurdering.....	34
4.3.1	Omtale av anlegg.....	34

4.3.2	Omtale av økonomi	35
4.3.3	Omtale av gjennomføring	35
4.4	Konklusjon	36
5.	Rådmannens kommentarer	37

Vedlegg

Kronologisk oversikt over hovedtrekk i utbyggingen av Mostad kloakkanlegg.....	39
Rådmannens høringssvar	43

1. SAMMENDRAG

På grunn av uforutsette forhold under anlegg av avløpsanlegget ved Mostad, ble kommunestyret i januar 2016 bedt om en tilleggsbevilgning for å kunne ferdigstille prosjektet. Kommunestyret fattet ikke vedtak om tilleggsbevilgning, men ba om en del tilleggsopplysninger og om at kontrollutvalget skulle gjennomgå prosjektet.

Kontrollutvalget fattet i sitt møte 15.02.16 sak 4/16 vedtak om å be om en forvaltningsrevisjon, og i møtet 29.04.13 ble følgende problemstillinger vedtatt:

- Gjennomgang av prosjektet Mostad avløpsanlegg
- Er politiske saker som gjelder Mostad avløpsanlegg tilstrekkelig opplyst?

Prosjektet er først og fremst gjennomført ved dokumentgjennomgang via tilgang til kommunens journalsystem e-phorte, men det er også gjennomført samtaler med rådmann og kommunens prosjektleder og rådgiver underveis i arbeidet.

Kommunestyret bestemte høsten 2013 at planlegging av avløpsanlegg ved Mostad kunne starte opp. Kostander for anlegget ble da anslått til ca. 1, 5 millioner kroner, og var tenkt som et lokalt anlegg for Mostad-området.

I løpet av vinteren 2013/14 hadde man i kommuneadministrasjonen kommet fram til at det vil være mest hensiktsmessig å samordne avløp for et større område, og det ble bestemt å pumpe kloakk over fylkesvegen fra nordsida og føre alt til sjø ved moloen på Mostad. I tillegg til det praktiske ved en samordning var utslippsforholdene på nordsida en viktig faktor for den valgte løsningen.

Sommeren 2014 ble Norconsult AS engasjert som ekstern konsulent i prosjekteringsarbeidet. Planleggingen startet høsten 2014 og ble ferdigstilt våren 2015 da anleggsarbeidet ble lagt ut på anbud på DOFFIN. Det var da bestemt å dele gjennomføringen i to faser og bare gjennomføre arbeid sør for fylkesvegen i første omgang.

I planleggingsperioden ble det bestemt å engasjere Norconsult til å gjennomføre geotekniske undersøkelser, endelig avtale om dette ble gjort i mars 2015. Selve undersøkelsen ble gjennomført mens anlegget lå ute på anbud; dette var det opplyst om i anbudsdokumentene. Skriftlig rapport fra undersøkelsene forelå i siste halvdel av juni, men resultatene var kjent for kommunen før entreprenør ble valgt.

Det kom inn 4 tilbud på entreprisen, FRENT AS hadde det beste tilbudet og ble valgt. Kontraktsmøte med FRENT AS ble holdt i juli 2015, og kontrakt ble undertegnet i august 2015.

Utstyr ble bestilt umiddelbart, men gravearbeidene kom først i gang senere på høsten. I november 2015 blir det klart at arbeidet med graving av grop til slamavskiller må stanses på grunn av uforutsette forhold ved byggegropa.

Under planleggingen ble det tatt kontakt med grunneiere som ville bli berørt. Til slutt var det 2 grunneiere som ikke skrev under avtale med kommunen, og det ble startet en prosess med ekspropriering for disse eiendommene. Ordfører hadde vært med i arbeidet for å få de siste avtalene på plass, men hadde ikke meddelt prosjektledelsen at ikke alle avtaler var på plass. Derfor oppsto det stopp i gravearbeidene høsten 2015 på grunn av manglende tillatelser.

Kostnadene til anlegget økte underveis i prosessen, blant annet fordi det ble mer omfattende. Fra et anslag på ca. 1, 5 millioner kroner høsten 2013 til kostander i henhold til inngåtte kontrakter på ca. 4,5 millioner kroner.

- Planlegging og gjennomføring tok lenger tid enn opprinnelig antatt
- Kostnadene ble høyere enn opprinnelig antatt
- Stans på grunn av uforutsette vanskeligheter med grunnforhold og manglende tillatelser fra grunneiere

Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt saker til politisk behandling har vært tilstrekkelig opplyst, har vi sett på i alt 6 saker fra 2013 og fram til 2016. Vi har vurdert beskrivelse av anlegg, økonomi og gjennomføring opp mot forslag til vedtak i disse sakene.

Konklusjon

Sak til formannskapet i juli 2013 var en referatsak og vi mener opplysningene som ble gitt var tilstrekkelige til at formannskapet kunne fatte vedtaket om å be om sak om oppstart av planlegging av kloakksanering for Mostad-området.

I september 2013 ble det presentert sak om oppstart av planlegging og presentert anslag for kostnader og framdrift. Her burde usikkerheten omkring begge forhold blitt kommentert noe bedre.

Ut fra gjennomgangen (kapittel 3) går det fram at prosjektet tar lenger tid, blir mer omfattende og blir dyrere enn opprinnelig forutsatt. Vi mener dette burde blitt meddelt politisk nivå som egne referatsaker slik at det i ettertid går fram av protokollen at dette er gjort.

I sak fra mai 2015 går det tydelig fram hvordan anlegget er tenkt bygd ut, men her kunne det blitt gitt bakgrunnsinformasjon om det valget som var gjort. Videre mener vi at man på dette tidspunktet visste at kostnadsrammen som var antydnet i 2013 ikke ville holde, og at det kunne ha blitt gitt kommentarer om dette.

I sak om framdrift og økonomi i januar 2016 er vårt inntrykk er at saksutredningen i stor grad gjenspeiler det forslag til vedtak som ble fremmet, men at økonomiske (og praktiske) konsekvenser ved alternativ 2 er presentert med større usikkerhet. Usikkerhet og manglende informasjon rundt konsekvenser overfor samarbeidspartnere kunne også blitt viet mer oppmerksomhet i saksframlegget. At vedtaket ble noe helt annet enn rådmannens forslag, kan etter vår mening være et uttrykk for dette.

Vi mener saker om ekspropriasjon er tilstrekkelig utredet.

2. INNLEDNING

2.1 Bestilling

Etter vedtak i kommunestyret 26.01.16, sak 2/16, har kontrollutvalget i Frosta kommune (i møte 15.02.16 sak 4/16) bestilt en forvaltningsrevisjon med gjennomgang av planlegging og bygging av Mostad avløpsanlegg.

Kontrollutvalget fikk en gjennomgang av prosjektplan for prosjektet i sitt møte 29.04.13, sak 15/16.

2.2 Bakgrunn

Planlegging og prosjektering av Mostad avløpsanlegg startet opp i oktober 2013, anleggsarbeidene startet opp høsten 2015. Til tross for gjennomført geoteknisk undersøkelse, som ikke hadde avdekket grunnproblemer, måtte arbeidet med anlegget stoppes på grunn av vanninnsig i byggegropa. Kommunestyret ble bedt om tilleggsbevilgning for å håndtere de tekniske utfordringene slik at arbeidet kunne fullføres. Kommunestyret fulgte ikke opp forslaget og ba bl.a. om at det ble innhentet juridiske vurderinger av de tekniske komplikasjonene, utrede mindre omfattende utbyggingsalternativ og at kontrollutvalget skulle gjennomgå prosjektet (se også kapittel 4.2.4)

Med utgangspunkt i kommunestyrets bestilling fattet kontrollutvalget følgende vedtak:

1. Kontrollutvalget viser til kommunestyrets sak 2/16, og ber revisor gå igjennom prosjektet.
2. Kontrollutvalget ber spesielt revisor belyse og gi vurderinger knyttet til hvorvidt saken er tilstrekkelig og tilfredsstillende opplyst og saksgang.

2.3 Problemstillinger

Følgende problemstillinger er besvart i undersøkelsen:

- Gjennomgang av prosjektet Mostad avløpsanlegg
- Er politiske saker som gjelder Mostad avløpsanlegg tilstrekkelig opplyst?

2.4 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som kommunens praksis vurderes opp mot.

Den første problemstillingen er beskrivende og det er ikke knyttet kriterier til denne.

For å svare på den andre problemstillingen tar vi utgangspunkt i kommunelovens § 23-2: Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges fram for folkevalgt organ er forsvarlig utredet (...).

Revisjonskriteriene er utledet nærmere i kapittel 4.1.

2.5 Metodisk tilnærming og gjennomføring

Prosjektet er gjennomført i perioden mars til mai 2016.

Rapporten bygger på informasjon innhentet gjennom dokumentanalyse og intervju.

Dokumentgjennomgang

Vi har fått tilgang til kommunens saksbehandlersystem, og har arbeidet med utgangspunkt i journalposter som er opprettet for Mostad avløpsanlegg, hovedsakelig på mappe 2014/1605, pr 1. mai 2016 234 dokumentposter. Det dreier seg bl.a. om følgende:

- Sakspapirer til politiske utvalg
- Kommunikasjon med tilbydere
- Møtoreferater
- Kommunikasjon med grunneiere

Vi har ikke gått inn i dokumenter som omhandler tekniske beskrivelser (dimensjonering av anlegg, valg av traséer, type grunnundersøkelser osv.) da dette ligger utenfor kontrollutvalgets bestilling. Det gis en nærmere omtale av hvilke saker vi har sett på i rapportens kapittel 4.

Intervju

Følgende er intervjuet i forbindelse med prosjektet:

- Rådmann
- Ingeniør, teknisk drift (prosjektleder for Mostadanlegget)
- Rådgiver, plan/miljø

Referat fra intervju er verifisert av informantene i etterkant for å rette opp eventuelle faktafeil og misforståelser.

Intervjuene ble delvis gjennomført etter intervjuguide, og tok utgangspunkt i et kronologisk oppsett over prosjektets framdrift basert på dokumentgjennomgang.

Ingeniør teknisk drift har i tillegg fått oversendt utkast til rapportens datadel for å verifisere denne, samt besvare noen tillegsspørsmål.

Samlet vurdering av datagrunnlag og metode

Kontrollutvalgets bestilling tilsier at hovedkilden til informasjon vil ligge i kommunale dokumenter. Vi mener at dette i kombinasjon med avklarende intervjuer gir et tilstrekkelig grunnlag å besvare kontrollutvalgets bestilling.

Vi har hatt telefonsamtaler med en politiker som ønsket å komme med innspill/opplysninger om avløpsanlegget. Revisor hadde allerede tilgang til de dokumentene vedkommende henviste til, og når det gjelder øvrige innspill og synspunkter som ble fremmet, har dette ikke påvirket arbeidet med prosjektet.

3. GJENNOMGANG AV MOSTAD-PROSJEKTET

I dette kapitlet gis det en omtale følgende tema hver for seg:

- Planlegging/prosjektering/geotekniske undersøkelser
- Forhold til grunneiere
- Anleggsfasen
- Økonomi

I og med at det ikke er utarbeidet revisjonskriterier, vil det kun bli knyttet kommentarer/stilt spørsmål ved enkelte forhold som kommer fram i dette kapitlet.

I vedlegg 1 finnes en kronologisk oversikt over en del milepæler i prosjektet.

3.1 Planlegging/prosjektering/geotekniske undersøkelser

3.1.1 Igangsetting

Formannskapet ba i møte i juli 2013 om at det senest i septembermøtet skulle legges fram en sak om planlegging og projektering av nytt hovedanlegg for kloakksanering i Mostad-området. Planen måtte ta høyde for ferdigstilling av anlegget innen 1. juni 2014. Kommunestyret fattet i september 2013 vedtak om at prosjektet med utbygging av Mostad avløpsanlegg skulle iverksettes i 2013. I saksutredningen gikk det fram at det var ønskelig med rask oppstart slik at selve anbudsprosessen og utbygging kunne gjennomføres vinteren 2014. Det gikk også fram at kommunen var avhengig av å kjøpe både kompetanse og tid til utføring av detaljplanleggingen.

Det vises i sakene til hovedplan avløp 2005 – 2008 der avløpsanlegg Mostad er listet opp som «uprioritert» til en kostnad av i overkant av 1 million kroner. Anlegget er ikke nærmere beskrevet. I følge ingeniør på teknisk avdeling tok ikke dette uprioriterte Mostad-anlegget høyde for at kloakk fra nordsiden av fylkesvegen også skulle føres ut i sjø ved Mostad. Det finnes ikke noe skriftlig som forteller om når tanken om et fellesanlegg tok form. En oppfatning om at det er ønskelig med samordning av tiltak og lokalkunnskap om utslippsforholdene på nordsida gjorde at utvidelsen ble tatt opp og diskutert på interne møter på avdelingen. Det står ikke noe

i de to sakene fra 2013 om at det skal tas høyde for at området nord for fylkesvegen skal tas inn planen.

Da SINTEF i april 2014 kom med sine utslippsberegninger var det med utgangspunkt et felles anlegg for områdene på begge sider av fylkesvegen. Administrasjonen opplyser at det i tillegg var tatt høyde for framtidig utbygging som var på planstadiet.

3.1.2 Prosjektering

I slutten av april 2014 sendte Frosta kommune brev til 4 aktuelle tilbydere av prosjekteringstjenester. Det opplyses at kapasitet på teknisk avdeling for å få på plass nødvendige avklaringer var årsak til at dette ikke hadde skjedd før. Fordi oppdraget var forventet å koste mindre enn 500 000 kroner ble denne framgangsmåten valgt.

Fra brevet:

Anlegget skal planlegges og utføres i to trinn som følgende:

- *Trinn 1: Sjøledning, pumpestasjon, slamavskiller og rørtrase gjennom og ut av område regulert for boliger på Mostad.*
- *Trinn 2: Pumpestasjoner og rørtraseer for avkloakking av området fra regulert område Mostad til Holmberget og Hernesøra.*

Det ble bedt om pris på følgende:

- 1. Prosjektering fram til anbudsdokumenter for utførelse med nødvendige tegninger, beskrivelse for anbudsutsendelse, søknadsprosess for utslippstillatelse, kjøregodtgjøring, befaringer, møter og annen kommunikasjon.*
- 2. Pris for byggeledelse/byggemøter for utførelse av trinn 1. Frosta kommune vil holde møtelokaler og forhandle fram nødvendige grunneieravtaler.*

Videre:

Utførelse av trinn 1 er planlagt startet 1. august 2014. Det skal være ferdigstilt senest 15. oktober 2014. Kriterier og vektning for tildeling av anbudet vil være:

- *60 % Pris*
- *40 % Referanseprosjekt, og Frosta kommunes erfaringer med aktuelle tilbydere.*

Det ble gjennomført anbudsbefaring i mai 2014 der 2 firma møtte opp. Etter møtet ble det i referat presisert at prosjekteringsanbudet skal inneholde:

- 1. Pris på: Prosjektering av anbudsdokumenter, tegninger, søknadsprosess utslippstillatelse, kjøregodtgjøringer, møter osv. for byggetrinn 1 og byggetrinn 2.*

Samt byggeledelse for byggetrinn 1

- 2. Pris på byggeledelse for byggetrinn 2. Frosta kommune forbeholder seg retten til å trekke ut dette punktet.*

Ny frist² for å levere anbud ble satt til 01.07.14, forventet utlysning av konkurranse i uke 36 (1.-7.9.14), anleggsstart så snart som mulig, uke 45 (3-9.11.14) ble antydnet.

Det var bare Norconsult AS som ga tilbud på arbeidet³:

- Prosjektering trinn 1 og 2: kr 380 000 eks mva
- Byggeledelse trinn 1: kr 80 000 eks mva
- Byggeledelse trinn 2: kr 140 000 eks mva

I sitt tilbud opplyste Norconsult at de ikke kunne holde ønsket framdrift på prosjekteringen, og antydnet en annen framdrift med oppstart av byggearbeidene i uke 51/52.

Følgende oppdragsbekreftelse ble sendt fra Norconsult i 15.08.14:

- *Prosjektere avkloakking av området Mostad til Holmberget og Hernesøra. Prosjektere avløpsledninger, pumpestasjoner, slamavskillere og sjøledning. Utarbeidelse av anbudsdokumenter og utslippssøknad.*
- *Fastpris 380 000 kroner, eks mva, i tillegg oppgitt timepris for tilleggsarbeider⁴*
- *Reiseutgifter inngår i honoraret*
- *Startdato 15.08.14, sluttdato etter avtale.*

Kontraktsmøte ble holdt 20.08.14, og fra referatet går det fram at Norconsult vil kunne holde framdriftsplanene for prosjekteringen med forbehold om at ikke forsinkes av at de må vente på eventuelle geoteknikk- eller arkeologiuundersøkelser. Kommunen ba om at det også ble sendt oppdragsbekreftelse på byggeledelse for byggetrinn 1.

Utover høsten 2014 og etterjulsvinteren 2015 ble det holdt flere prosjekteringsmøter.

I det første, 16.10.14, ble bl.a. følgende behandlet:

- Norconsults forslag til traséer gjennomgått
- Enighet om å la et par hovedledningstraséer for oppsamling av avløpsvann inngå i prosjektet
- Gjennomført befaring med grunneiere for plassering av pumpestasjon og slamavskillere.⁵

² Opprinnelig frist 02.06.14

³ Rambøll AS ga beskjed om at de av kapasitetsmessige årsaker ikke kom til å gi inn anbud.

⁴ Timepris er unntatt offentlighet, jf off. lov § 13 jf fvl § 13 1. ledd nr. 2

⁵ Forhold som angår grunnundersøkelser er omtalt i kapittel 3.1.3, forhold som berører grunneiere er omtalt i kapittel 3.2.

I det neste møtet, 19.01.15, ble bl.a. følgende behandlet:

- Tegninger gjennomgått
- Prosjektet ble redusert ved at enkelte traséer ble tatt ut, samarbeid med Frosta vassverk
- Framdrift anleggsarbeider (anslått ferdig 01.11.15)
- Kontakt fylkesarkeolog

Svaret fra fylkesarkeologen førte til at et ledningsstrekk ble delvis utsatt.

Det ble søkt om utslippstillatelse i februar 2015, svar ble gitt i brev av 01.07.15. Det ble søkt om tillatelse til tiltak (bygging av pumpestasjon) i september 2015, igangsettingstillatelse ble gitt i desember.

I februar 2015 fikk kommunen en henvendelse fra en utbygger, som på grunn av planer om egen satsing, var opptatt av at søknaden om utslippstillatelse tok høyde for framtidige behov i tilgrensende områder. Det ble avholdt et møte der administrasjonen og ordfører deltok, og der det ble redegjort for kapasiteten i det planlagte anlegget. Det ble konkludert med at ingen av møtedeltagerne anså at det var kapasitetsmessige begrensninger på anlegget i forhold til framtidig utbygging slik utbyggerens tanker var.

I mars 2015 ble det 3. prosjekteringsmøtet avholdt. Tema var bl.a.:

- Grunnavtaler
- Arkeologiske undersøkelser
- Vanskelige graveforhold
- Anbud ut på Doffin så snart som mulig

Anbudsdokumentene ble sendt kommunen til gjennomsyn og lagt fram for politisk behandling i formannskapet 21.04.15 og kommunestyret 05.05.15. Følgende vedtak ble fattet:

1. *Anbuds-/konkurransesgrunnlag for anskaffelsen godkjennes.*
2. *Prosjektet er sammen med andre investeringstiltak prioritert finansieres innen rammebevilgning avløp for 2015 og videreført restramme avløp fra 2014.*
3. *Rådmannen delegeres myndighet til å anta anbud ihht konkurransegrunnlaget og innenfor rammen av pkt. 2*

Konkurransen og anleggsarbeidet omtales i kapittel 3.3.

Rådmann sier at det ble gitt muntlig orienteringer om framdrift i formannskapet, og det var klart at det ikke var ønskelig å bruke penger på å framskynde planleggingen. Det framgår imidlertid i tertialrapporter framlagt for politisk nivå hva som er brukt på rammeområde avløp, og det er kommentert at det er lav framdrift på enkelte prosjekter.

3.1.3 Geotekniske undersøkelser

Som det går fram av kapittelet over ble spørsmålet om geotekniske undersøkelser allerede tatt opp som tema på kontraktsmøte i august 2014. De ble imidlertid først gjennomført våren 2015, og årsaken til det var at man måtte vite så mye som mulig om hvor og hvordan rørene skulle ligge. Ifølge prosjektleder på teknisk avdeling var det hele tiden klart at det var behov for grunnundersøkelser og meningen at dette skulle gjennomføres. Dette selv om de var forholdsvis sikre på at det var gravbare masser i det aktuelle området. Erfaringer med tilsvarende prosjekter i nærheten og den virksomheten som hadde vært på området tidligere bidro til den antagelsen.

I det første prosjekteringsmøtet i oktober 2014 går det av referatet fram at Norconsult tok ansvar for å sende planen til geotekniker internt i Norconsult. Å kjøpe geoteknisk undersøkelse fra Norconsult ble, ifølge kommunens prosjektleder, ansett som en naturlig tilleggsytelse fra Norconsult. Han sier at det ikke ble gjort noen vurdering med tanke på om dette kunne være i strid med reglene om offentlige anskaffelser. Reglene har bestemmelser om at det ikke er lov å dele opp innkjøp for å komme under bestemte terskelverdier, og hvor stor en ytelse kan være for at det skal kunne kalles tillegg. Endringsmelding om tillegget ble sendt kommunen i desember 2014

I endringsmelding nr. 2 (21.01.15) som gjelder geotekniske undersøkelser står det at undersøkelsene omfatter vurdering av geoteknikk i området. Behovet for grunnundersøkelser/grunnboringer vurderes i forhold til graveskråninger og grøftedybder, og at man kommer tilbake til endelig arbeidsomfang.

Geoteknisk undersøkelse var ikke tema på det andre prosjekteringsmøtet i januar 2015. I mars 2015 kom tilbud på geotekniske undersøkelser fra Norconsult. Pris 500 000 kroner. Fra tilbudet:

«Ut fra det vi har av informasjon pr dd mener vi det bør utføres grunnundersøkelser i området for å fastslå grunnforholdene nærmere. Det er lagt inn antatte mengder i pristabell for grunnundersøkelser. Det presiseres at dette er basert på manglende grunnlag, og at det derfor kan bli endringer i disse mengdene. I første omgang ønsker vi å starte med å lete etter tidligere grunnundersøkelser i området, for deretter å vurdere behovet for ytterligere undersøkelser. Til slutt vil vi levere en geoteknisk prosjekteringsrapport.»

I referat fra prosjekteringsmøte nr. 3 18.03.15 står det: *«Kan bli vanskelige graveforhold ved nedsetting av slamavskiller og pumpestasjon. Ved snarlig bestilling kan geotekniker starte etter påske. Bes om nytt tilbud med redusert omfang. Geoteknisk rapport utarbeides parallelt med at prosjektet er ute på anbud.»*

Den reduksjonen det her var snakk er at området nord for fylkesvegen ikke skal undersøkes i denne omgang.

Nytt tilbud på geotekniske undersøkelser ble mottatt 20.03.15. Det var redusert i henholdt til møte 18.03, og var på i overkant av 400 000 kroner eks mva. Kommunens kontaktperson i Norconsult spør om det greit å bestille for å sikre rask gjennomføring. I en e-post samme dag går det fram at det har vært telefonkontakt mellom Frosta kommune og Norconsult der det avklares at Norconsult kan bestille undersøkelsen for levering så raskt som mulig.

I brev fra Norconsult 28.04.15 går det fram at arbeidet med geotekniske undersøkelser har startet opp. Grunneiere var kontaktet, 2 grunneiere ville ikke ha boring på sin eiendom. Videre står det: «*Dette vil føre til at ikke vil være informasjon fra et større område*». Ifølge kommunens prosjektleder dreier dette seg ikke om området der slamavskillere skulle graves ned; på den tomten ble det foretatt boreprøve.

I anbudet for anleggsarbeidene som ble lagt ut på DOFFIN i mai 2015 opplyses det om at grunnundersøkelser skal utføres i løpet av april/mai 2015. Det ble gjennomført tilbudsbefering for entreprenørene 11.05.15. Det går ikke fram av referatet at grunnundersøkelsene var tema.

Kommunen ble, via Norconsults planlegger, kjent med resultatet av grunnundersøkelsen før den skriftlige rapporten forelå i juni, og før tilbud fra entreprenørene kom inn. Ut fra den muntlige rapporten ble det konkludert med at det var gravbare masser.

Geoteknisk rapport er datert 19.06.15, og ble journalført i kommunen 30.06.15. Kommunen gjorde ingen egen vurdering av rapporten og dens konklusjoner, siden det var leid inn ekstern ekspertise til dette arbeidet.

Frosta entreprenør AS (FRENT AS) vant anleggsanbudet. I kontraktsmøte 08.07.15 ble geoteknisk rapport overlevert entreprenør, og det går fram av referatet at alle vurderinger i rapporten måtte hensyntas under utførelsen av arbeidet. Det var ingen felles gjennomgang av rapporten.

3.2 Forhold til grunneiere

I dette kapittelet gir vi en oversikt over når og hvordan forholdet til grunneiere som er berørt av prosjektet ble vurdert og håndtert. Det er i alt 15 grunneiere/grunneiendommer som er berørt av første byggetrinn (sørsiden av fylkesveien).

Det går ikke fram av gjennomgåtte dokumenter at spørsmålet om grunneiertillatelse ble tatt opp før prosjekteringen skulle igangsettes. I kommunens tilbudsbrev til potensielle tilbydere står det at Frosta kommune vil forhandle fram nødvendige grunneieravtaler, og i Norconsults tilbud på prosjekteringen (datert 30.06.14) ble det forutsatt at «*Kommunen sørger for nødvendige avklaringer med naboer/grunneiere*».

Neste gang forholdet til grunneiere tas opp er i det første prosjekteringsmøtet (16.10.14); fra referatet går det fram at det var blitt enighet med 2 grunneiere om trasé og plassering av pumpestasjon og slamavskiller.

Fra det andre prosjekteringsmøte (19.01.15) står det i referatet: «*Kommunen ordner med grunneieravtaler*». 29.01.15 var forslag til grunneieravtaler klar. Avtaleforslaget omhandler bl.a. kommunens rettigheter, grunneiers begrensning og rettigheter, ivaretagelse av matjord, eventuell reparasjon av ødelagte drenggrøfter og generell erstatning.

Det tredje prosjekteringsmøtet ble holdt 18.03.15, i referatet står det: «*Kommunen ordner med grunnavtaler*»

Norconsult stiller 15.04.15 i en e-post til kommunen spørsmål om alt er i orden med grunneieravtalene. De skriver at dersom så ikke er tilfelle anbefales det at det tas forbehold om dette i anbudspapirene som er under utarbeidelse. Det blir tatt slikt forbehold.

Samme dag sender kommunen ut brev vedlagt forslag til avtale til grunneiere, og i løpet av april blir det registrert inn avtaler med de fleste grunneierne.

28.04.15 orienterte Norconsult kommunen om at arbeidet med grunnundersøkelser hadde startet opp. Grunneiere hadde blitt kontaktet, men 2 grunneiere ville ikke ha borerigg på sin eiendom.

I slutten av mai 2015 inviterte kommunen de 3 grunneiere som til da ikke hadde signert grunnavtale til et formelt forhandlingsmøte om arbeidsavtale og en videre orientering om prosessen og alternative løsninger for slike prosesser fram mot ferdigstilling. Det ble orientert om at ordfører ville være til stede i møtene. Fra referatene trekker vi fram følgende:

- Det ble innledningsvis og avslutningsvis kort informert om ønsket om å få til en frivillig avtale kontra alternativet med tvungen løsning gjennom eventuell ekspropriering av tillatelse.
- Den ene grunneieren ga uttrykk for at en ikke så behovet for å bygge slikt anlegg. Mener at eksisterende løsninger med infiltrasjon i grunnen med god avling over infiltrasjonsgrøftene var en god løsning. Møtet ble avsluttet med henstilling fra ordfører om på ny å tenke gjennom sakens realiteter og avtaleutkastet samt lovnad om at det ville bli tatt kontakt i neste uke (24).
- Det andre møtet ble avsluttet med lovnad om oversendelse av ny og revidert avtale i henhold til ønsker fra matrikkelhaver og omforent med Frosta kommune (sendt 30.06).

- I det tredje møtet ga grunneieren uttrykk for at det ikke var behov for å bygge avløpsanlegget. Han mener at eksisterende løsninger med mange små anlegg med utslipp til sjø og infiltrasjon i grunnen er gode løsninger med god avling over infiltrasjonsgrøftene og gir bedre rensning enn større anlegg. Han vil akseptere en avtale for den delen av det prosjekterte anlegget som samlokaliseres med Frosta Vassverk SA sin trasé opp til FV753. Referatene ble sent ut med utkast til ny avtale og kart.

Den ene grunneieren aksepterte avtalen etter at det ble klart at innvendingen fra arkeolog ble tatt til følge slik at arbeidet ikke ble så omfattende som først antatt.

De 2 øvrige avtalene ble ikke returnert, og dette ble, ifølge saksframlegg om ekspropriasjon, ikke formidlet til kommunens prosjektleder som arbeidet med utbyggingsprosjektet. Prosjektleder forteller at de hadde fått forståelsen av at alt var i orden.

I referat fra første byggemøte med entreprenør 23.09.15 står følgende: «*Alle tillatelser er OK på trasé 1, trasé 2 og trasé 3-1*», og at riggplass er avtalt med grunneier.

I begynnelsen av desember 2015 sender entreprenør endringsvarsel om at det er stopp i produksjonen av anlegg ved Mostad da en av grunneierne ikke har gitt tillatelse til arbeid på sin eiendom. Det vises til referatet fra oppstartsmøtet om at alt var i orden. Maskiner parkeres og det skrives venteregning.

I byggemøte 2, 07.12.15, går det fra referatet fram at det mangler tillatelse fra 2 grunneiere og at kommunen skal ta tak i saken, som må både til formannskap og kommunestyre.

Entreprenør sender 14.12.15 endringsmelding om avbrutt produksjon på grunn av manglende tillatelser fra grunneiere. Kostnaden anslås til ca. 45.000 kroner.

Dagen etter går det ut brev til grunneiere om at arbeidet er midlertidig stanset på grunn av utfordringer med uvanlig stor inntrenging av grunnvann på lokalitet for slamavskiller og pumpestasjon.

I byggemøte 3, 16.12.15, orienteres det om at sak om forholdet til grunneiere skal tas på politisk nivå i januar 2016.

I januar 2016 ble det lagt fram saker for politisk behandling både om forsinkelse og ekstrabevilgning til Mostadanlegget, men også to saker om ekspropriasjon av grunn til anlegget. I saken om ekstrabevilgning går det fram at for det ene alternativet til løsning for problemene med grunnforholdene, er ikke grunneiere orientert.

I sakene om ekspropriasjon står det i saksutredningene:

«For de grunneierne som ikke hadde signert, innkalte Frosta kommune 26.05.15 den enkelte grunneier til et formelt forhandlingsmøte 4.06.15. Det med forhåndsvarslet agenda med mål om å komme fram til enighet om en frivillig avtale samt en videre orientering om prosessen, se vedlegg og oreigningslova § 12.

Etter at partene hadde lagt fram sine synspunkter ble det videre avtalt at ordfører skulle oppsøke grunneier etter noen dager for å få i hende den signerte avtalen (revidert avtale var sendt ut sammen med referat fra møtet) slik at denne kunne tinglyses med videre (gjelder strekning 2). Ved dette besøket nektet grunneier å signere den omforente avtalen. Denne status ble beklageligvis ikke videreformidlet inn i prosjektet. Etter forespørsel om status flere uker senere ble dette gjort kjent i prosjektet.»

Det redegjøres for grunneieres synspunkter og rådmannen konkluderer i begge sakene slik:

«På bakgrunn av at det ikke vurderes å være grunnlag for frivillig avtale, tilrådes vedtak om ekspropriasjon av rettigheter og forhåndstiltredelse på eiendommen gnr/bnr med vilkår som følgende [...]»

Det ble vedtatt å utsette sakene. Ordfører begrunnet utsettelsesforslaget med at sakene ikke var så prekære lenger på grunn av anleggsstans og vedtak i sak 2/15. Hun ønsket også å prøve å gå en runde til med grunneierne for å få til en frivillig avtale.

I en e-post fra Norconsult til kommunen datert 10.05.16 spørres det bl.a. om kommunen har kommet lenger med grunneiererklæringene som ikke var ordnet til anleggsstart.

3.3 Gjennomføring

Administrasjonen opplyser at det er kapasitetsutfordringer ved å skulle gjennomføre utbyggingsprosjekter parallelt med daglig drift, og at det ikke er mulig å ha mer enn ett prosjekt gående om gangen.

3.3.1 Konkurransen

Konkurransen om entreprisen ble publisert på DOFFIN 05.05.15.

Tilbudsdokumentene bestod av:

- Generelle bestemmelser
- Teknisk beskrivelse med tilbudsskjema og tilbudsposter
- Tegningsliste og tegninger

Byggherre: Frosta kommune v Peder Vik

Prosjektleder: Frosta kommune v Peder Vik

Byggeleder: Norconsult

- Anleggsstart vil bli så snart entreprenør er antatt.
- Arbeid på dyrka mark kan utføres i perioden mellom 1. september og 1. mai. Hele anlegget skal være ferdigstilt og satt i drift innen 1. november 2015.
- Evt. opsjonsarbeider⁶ skal være ferdigstilt innen 31. desember 2015.

Det ble opplyst om at grunnundersøkelser skulle utføres i løpet av april/mai 2015. Det ble tatt forbehold om at grunnforholdene er av en slik art at prosjektet ikke lar seg gjennomføre. Det tas forbehold om at nødvendige grunneiertillatelser foreligger.

Tilbud skulle sendes Norconsult, frist for å gi tilbud var 28.05.15. Kontrakten skulle tildeles tilbyder med lavest pris.

Det ble gjennomført tilbudsbefering 11.05.15 der 3 firma møtte opp. Det går fram av referatet at ingen spesielle spørsmål kom opp med unntak av avklaring rundt gangtrafikk til molo.

28.05.15 ble det utarbeidet anbudsprotokoll. Følgende tilbud var kommet inn:

Priser inkl. mva.

- Frosta entreprenør AS (FRENT AS) ca. 6 millioner kroner
- Letnes Entreprenør AS ca. 7,2 millioner kroner
- Br. Bjerkli AS ca. 9 millioner kroner

Norconsult kontrollregnet, vurderte innkomne tilbud og kom med følgende anbefaling: «*Frosta Entreprenør as har levert lavest komplett tilbud, 16 % lavere enn Letnes Entreprenør AS som leverte det nest laveste tilbudet.*»

Norconsult orienterte tilbyderne om valg av entreprenør og pris i brev av 19.06.15. Det ble samtidig orientert om klageadgang.

Det ble avholdt kontraktsmøte med FRENT AS 8. juli 2015. FRENT skulle ta kontakt når det var klart for oppstartsmøte. Om ferdigstillelse står det at slamavskiller, pumpestasjon, utslippsledning og avløpsledning gjennom boligfelt mot øst skal være ferdig til 01.11.16, resten innen 01.03.16 (opsjon).

Kontrakt med FRENT AS ble signert 14.08.15. Da var totalsummen redusert på grunn av reduksjoner i planen (opsjonstraséer, delvis p.g.a. arkeologiske utfordringer). Frister: Pumpestasjon, slamavskiller, utslippsledning gjennom boligfelt mot øst skal være ferdigstilt innen 01.11.15. Ferdigstillelse av hele anlegget innen 01.03.16.

⁶ Opsjonsavtale: en rett, men ikke plikt, til å kjøpe en tjeneste til en pris som er avtalt på forhånd

3.3.2 Anleggsfasen

Byggemøte nr. 1 ble holdt 23. september. Her ble bl.a. oppstart antydnet i uke 44-45, og at det var på grunn av arbeid for Frosta vassverk at det ikke kunne bli ferdigstillelse før 01.01.16. Det ble bestemt noen endringer på traséen som skulle utføres i regi av Frosta vassverk. Kommunen opplyser at på dette tidspunktet hadde entreprenør bestilt varer til anlegget.

I september/oktober 2015 gjennomførte FRENT AS den delen av arbeidet som skulle gjennomføres i samarbeid med Frosta vassverk.

Det var bestemt ombygging av spillvannstanker noe som ville føre til en uke utsatt levering (endringsmelding fra FRENT AS 03.10.15).

Frosta kommune sendte 5. november en melding til Norconsult og uttrykte bekymring for framdriften av prosjektet. Samme dag svarer Norconsult:

«FRENT starter i morgen med å grave hull til slamavskiller. De er spent på hvor mye, og hvor stort problem vanninntrengingen blir i hullet. Dette vil avgjøre hvor fort de får satt ned tankene. De vil utarbeide en framdriftsplan når de ser hvor omfattende arbeidet med tankene blir. Det er mulig at det blir behov for spunsing.»

I følge prosjektleder i kommunen vil det alltid være en viss inntrenging av vann i fjæra, og han regner med at entreprenørens bekymring var knyttet til dette selv om at geoteknisk undersøkelse viste at det var gravbare masser.

Etter at prøvegraving viser at det kan bli utfordringer sender byggeleder over plantegninger, bilder fra byggegropa og annen informasjon til geotekniker 12. november. Han svarer 13.11: *«Det ser ut til at det skal graves til ca. kote -3,0. Høydeforskjellen i utgravinga blir 5-6 meter. Det ser ikke ut til å være spesielt svak grunn, men utgraving uten spuntoppstøtting frarådes, både med tanke på vanninntrenging og stabilitet av så høye graveskråninger»*. Svaret inneholder også beskrivelse av anbefalt spuntmetode.

I følge kommunens prosjektleder vil ikke geoteknisk undersøkelse alltid kunne fange opp vanninntrenging, da det er en kalkulert risiko for at det vil skje. Dette fordi man ikke har fullstendig oversikt over gamle rør, grøfter osv.

Byggeleder ber 18.11.15 FRENT AS om prisoverslag på anbefalt spunting, og den 23.11.15 holdes et internt møte i kommunen der problemet diskuteres.

Den 26.11. 15 skriver Norconsult følgende til kommunen:

«Da vi fikk oppdraget med prosjektering av avløpsanlegg på Mostad, var en av de gitte forutsetningene at slamavskillerne skulle plasseres ved Mostad kai.

Parallelt med at vi prosjekterte VA-anlegget, så fikk geoteknikerne oppdrag med å utføre grunnundersøkelser i området der det skal graves grøfter, samt der slamavskillerne skal settes ned. Den geotekniske rapporten viser at det er stabile og faste eller meget faste masser i området. (Tørrskorpeleire med noe sand og siltig leire).

Da anleggsarbeidene startet nå i november, ble det prøvegravd ei grop nede ved sjøen der slamavskillerne skal plasseres. Noe av massene der slamavskillerne skal plasseres, var mye mer åpne enn det som var antatt. Vanninntrengingen i utgravingen var så stor at entreprenøren fant ut at det ikke var mulig å holde byggegropa tørr, uten at det monteres midlertidige spuntvegger. Geoteknikerne anbefaler også spuntvegger etter å ha sett bilder fra prøvegravingen.

Arbeidet med spuntingen kan være ganske omfattende, så vi anbefaler at det lages en kalkyle på hvor mye det totale spuntarbeidet vil komme seg på. Etter at dette er utført, så må det vurderes om det er denne løsningen vi ønsker å få gjennomført, eller om vi går for en løsning med å flytte slamavskillerne høyere opp i terrenget, for å unngå spunting. Dersom dette alternativet velges, så må noen av avløpsledningene omprosjekteres.

Vi foreslår at vi nå i første omgang kalkulerer en ca. kostand for å få utført arbeidet med spunting for å få satt ned slamavskillerne på Mostad kai slik som forutsatt».

Kommunen mottar 30.11.15 endringsmeldinger på utarbeidelse av kostnadskalkyle, om forsinkelser og vederlag.

I begynnelsen av desember sender FRENT AS endringsmelding om stopp i anlegget på Mostad fordi en av grunneierne ikke har gitt tillatelse til arbeidet.

Den 07.12.15 avholdes byggemøte nr. 2 der bl.a. følgende tas opp:

- forholdet omkring manglende grunneiertillatelser
- ny framdriftsplan, spunsing for slamavskiller
- prøvegraving av grop for slamavskiller
- sjøledningen er kappet av uvedkommende
- 4 endringsmeldinger.

Norconsult sender over overslagsberegninger for å opparbeide spuntgrop og forslag til alternativ plassering av slamavskillerne den 09.12.15.

Byggemøte nr. 3 holdes 16.12.15, og det orienteres bl.a. om at saken i forhold til manglende tillatelser fra grunneiere tas opp på politisk nivå på nyåret. Videre diskuteres spunsing – informasjon om alternative løsninger og flytting av sjøkabel.

På grunn av forlengelse av byggeperioden sender Norconsult 21.12.15 endringsavtale for endret arbeidsomfang som byggeleder: økt timeomfang på grunn av forlenget byggetid, stoppordre og utredning og kostnadsoverslag for mulig spunsing.

Sak om tilleggsbevilgning fremmes for kommunestyret 26.01.16 (omtales nærmere i kapittel 4.2.4). Sak om ekspropriasjon er omtalt i kapittel 3.2 og 4.2.5.

Da det ble klart at anleggsstansen ville dra ut i tid, ble det i slutten av januar inngått avtale om plassering av slamavskillere på ubebygde tomt i området. Den 10.03.16 hadde kommunen et møte med denne grunneieren om framdrift for prosjektet. Han ga uttrykk for at dersom arbeidet ikke ville bli ferdigstilt innen kort tid burde det utsettes til høsten av hensyn til friluftsliv i området. I 2016 har det også vært noe kontakt med grunneiere i forbindelse med anleggsstopp og praktiske tilpasninger for å redusere ulemper for disse.

Det går fram av internt notat av 14.03.16, og protokoll fra formannskapetets møte 15.03.16, at formannskapet ble orientert om at det vil være nødvendig, til tross for anleggsstopp, å flytte sjøledningen, som var midlertidig lagret på land (protokollført under FO sak 12/16). Formannskapet tok referatsaken til orientering, og det blir meddelt Norconsult i en e-post samme dag at formannskapet ikke hadde innvendinger mot flytting av ledningen noe som ble gjennomført i begynnelsen av april.

Vi har ikke fått opplysninger (muntlig eller via postjournalen) om at det ved utgangen av april har blitt gjennomført møter for å avklare forhold til entreprenør og planlegger, men vi er kjent med at det skulle avholdes et møte med innkjøpsavdelingen i Værnesregionen 29.04.16 der forhold omkring inngåtte avtaler skulle drøftes.

I Norconsults e-post til kommunen 10.05.16 spørres det om hva som gjenstår av godkjenninger og eventuelle vedtak for at anlegget kan starte opp igjen, og det pekes på at FRENT AS har rett på kompensasjon for endret byggetid. Det understrekes at det er en stor fordel for kommunen at anlegget kommer i gang så fort som mulig.

3.4 Økonomi

Da kommunestyret fattet vedtak om oppstart av planlegging i september 2013 ble det anslått en kostnad til anlegget på ca. 1,5 millioner kroner inklusiv detaljplanlegging og utslippssøknad som ble stipulert til ca. 200 000 kroner.

Det kom inn ett tilbud på prosjekteringsarbeidet: samlet for 2 byggetrinn 380 000 kroner.

På grunn av at rådmann var på ferie var det behov for en intern avklaring på at innkjøpet kunne foretas. Fra assisterende rådmann fikk prosjektleder følgende

melding: «*Protokollen godkjennes og dere kan foreta innkjøp. Total ramme til prosjektet er på 1,25 mill. kr fra saken i fjor. Hvordan påvirker planleggingskostnaden totalrammen? Vil det være behov for omprioriteringer/tilleggsbev? Dette må evt. tas hensyn til ved neste tertialrapport.*»

Det ble ifølge ansatte på teknisk ikke gjort noen vurdering av at prosjekteringskostnadene var høyere enn det som var antydnet i saksframlegg i 2013, og om dette eventuelt skulle rapporteres til politisk nivå. Det er ikke vanlig med slik omprioritering så lenge man holder seg innenfor total rammebevilgning for avløp for angjeldende år. Merforbruk på ett prosjekt vil føre til forskyvning i tid for det neste prosjektet som er planlagt gjennomført.

Det ble senere bestilt geotekniske undersøkelser til ca. 400 000 kroner, og bestilt andre tillegg i planleggingsperioden på timepris som f.eks.: å ta inn flere ledningstraseer, utarbeide og oversende søknad om tiltak, kontrollregning av innkomne tilbud, utføre tilbudsvurdering, utsendelse av brev til entreprenør om valg av entreprenør, være behjelpelig med kontraktarbeid.

Vi får opplyst at det er vanlig for kommunen å ta en del av dette arbeidet selv, men at det på grunn av kapasitetsutfordringer ble overlatt til Norconsult.

Norconsults tilbud for byggeledelse for trinn 1 var på 80 000 kroner eks mva.

Da kommunestyret behandlet sak om anbudsgodkjenning for delutbygging avløpsanlegg Mostad i mai 2015 (Sak 26/15) lød punkt 2 i vedtaket: «*Prosjektet er sammen med andre investeringstiltak prioritert finansieres innen rammebevilgning avløp for 2015 og videreført restramme avløp fra 2014*». Det går fram av vurderingen i saken at det totale handlingsrommet i 2015 (rest fra 2014 + ordinær bevilgning 2015) var på kr 5 705 000.

FRENT AS sitt tilbud på utbyggingen, som ble akseptert av Frosta kommune, var på Ca. 6 millioner kroner inkl. mva. Da kontrakten ble undertegnet var det trukket ut utgifter til bl.a. 2 ledningstraséer (opsjoner) slik at kontraktssum eks mva. var på ca. 3,7 millioner kroner eks. mva. (ca. 4,7 millioner kroner inkl. mva.).

Utover høsten 2015 kom det meldinger om tillegg fra FRENT AS på ombygging av spillvannstanker, vannhåndtering, ekstra grunnarbeid, anleggsstopp.

Utgifter ut fra hovedutgiftsposter (i henhold til kontrakt), ekskl. mva.

Planlegging Norconsult	380 000 kroner
Geotekniske undersøkelser	400 000 kroner
Byggeledelse	80 000 kroner
<u>Entreprenør fase 1</u>	<u>3 700 000 kroner</u>
<u>Sum</u>	<u>4 560 000 kroner</u>

I tillegg kommer utgifter til godkjente tillegg.

Tabell 1 viser hva som er utgiftsført på prosjektet pr 26.04.16.

Tabell 1 Oversikt over kostnader prosjekt 821, avrundet til hele tusen, ekskl. mva.

	2014	2015	2016	Total pr leverandør
Norconsult	284 000	939 000	12 000	1 235 000
FRENT		1 683 000	18 000	1 701 000
Diverse	30 000	66 000	19 000	115 000
Total	314 000	2 688 000	49 000	3 051 000

Hvordan økonomien er framstilt i saksframlegg omtales nærmere i kapittel 4 og 4.3.2.

3.5 Oppsummering og kommentarer

I dette kapittelet vil vi gi en kort oppsummering og knytte noen kommentarer eller spørsmål forhold vi mener kunne ha blitt håndtert annerledes, eller der det savnes opplysninger om hvilke vurderinger som ligger bak enkelte valg.

Fra kommunestyret ba om at prosjektering skulle igangsettes (september 2013) til faktisk byggestart gikk det neste 2 år. Det gikk 10 måneder før detaljprosjekteringen kom i gang og mer enn halvannet år før kommunestyret fikk presentert sak om hvilken løsning som var valgt for anlegget. I denne perioden ble det, slik vi har oppfattet det, ikke gitt skriftlig rapport til politisk nivå om detaljer og framdrift av prosjektet. Rådmann sier imidlertid at det ble gitt muntlig orienteringer om framdrift i formannskapet.

Da kommunestyret bestemte at planleggingen skulle starte opp, ble det vedtatt at kostnadene skulle innarbeides i investeringsbudsjett for 2104. Dette tolker vi som at det var forventet ferdigstilling i 2014, og det stemmer også med forutsetninger lagt da planleggere ble invitert til å gi pris på planleggingen. Det blir sagt at det er travelt på teknisk avdeling (også kommentert i tertialrapporter) og at det er tidkrevende å gjennomføre prosjekt parallelt med ordinær drift. Med denne erkjennelsen burde tidsperspektivet presentert i politisk saker vært mer realistiske.

Da kommunestyret behandlet sak om å legge ut bygging av anlegget på anbud i mai 2015 var det forutsatt at anlegget skulle være ferdig 1. november 2015 og at opsjonsarbeider skulle være ferdige ved utgangen av året. Det var klart allerede ved inngåelse av avtale med entreprenør at tidsrammen for opsjonsarbeider ikke ville holde. Sen igangsetting av gravearbeider høsten 2015 førte til ytterligere forsinkelser.

Da kommunestyret i september 2013 ba om at prosjektering av anlegget skulle starte opp var det anslått en kostnad til prosjektering på 200 000 kroner og 1,5 millioner kroner til gjennomføring.

Det ble inngått avtale om prosjektering med Norconsult AS for 380 000 kroner i 2014. Assisterende rådmann spurte i en e-post prosjektleder om det var behov for omprioritering/tilleggsbevilgning med utgangspunkt i at total ramme til prosjektet i 2013 var satt til 1,25 millioner kroner. Dette ble ikke fulgt opp fordi det, etter prosjektlederens opplysninger, er vanlig å forholde seg til total ramme for avløpssektoren og ikke for et enkelt prosjekt. At det nå var snakk om et mer omfattende prosjekt enn forutsetningen fra september 2013 endret ikke på dette. Som tidligere nevnt har det vært noe rapportering til politisk nivå om framdrift, det ble ikke sagt noe om at anleggskostnadene var kommentert ved disse orienteringene.

Prosjekteringskostnader var anslått til under 500 000 kroner, og anskaffelsesprosedyre ble valgt deretter. Når det da går fram at det hele tiden var meningen at det skulle gjennomføres geoteknisk undersøkelser, kan det stilles spørsmål ved om dette også burde ha vært med i konkurransegrunnlaget, noe som ville ha kunnet ført til en annen prosedyre. Disse tjenestene ble kjøpt som en tilleggsytelse fra Norconsult AS for 400 000 kroner. Med tanke på at kostnaden er større enn utgangsavtalen med Norconsult AS kan det også stilles spørsmål ved om dette kan komme inn under begrepet tilleggsytelse (både planlagt anskaffelse og av et visst omfang). Vi har ikke gått inn på en mer konkret vurdering av dette, men revisor har ikke fått opplysninger som tyder på at kommunen har gjort slike vurderinger.

Grunneiere er kontaktet underveis og de fleste har inngått avtale med kommunen. Ordfører engasjerte seg i å få på plass de siste avtalene, men manglende intern kommunikasjon gjorde at prosjektledelsen ikke var oppmerksom på at alt ikke var på plass for de siste to eiendommene. I oppstartsmøte med entreprenør ble dette sagt å være i orden.

Etter at det ble klart at det ville bli utsettelse er også grunneiere kontaktet, og det har også vært dialog utover etterjulsvinteren 2016 om aktuelle forhold. Dette ser ut til å være håndtert på en ryddig måte.

Gjennomføringen kom sent i gang, og støtte på problemer med manglende grunneiertillateser (2) og grunnforhold. Dette har entreprenør forholdt seg til og spilt ballen tilbake til kommunen. Dette er søkt løst ved å be kommunestyret å fatte vedtak om å starte ekspropriasjonssaker og gi tilleggsbevilgning til ekstra grunnarbeid.

Det kan se ut som det har vært liten kontakt mellom kommunen og Norconsult AS utover våren, og vi er overrasket over at konsulentselskapet ikke kjente til at sak i forhold til grunneiere er utsatt og ellers må etterspørre status for nødvendige vedtak.

Når det gjelder de geotekniske undersøkelsene merker vi oss at det hele tiden var planen å gjennomføre slike undersøkelser, men at de ikke kunne gjennomføres før prosjekteringen var ferdig. Fra planleggingsmøte i mars 2015 går fram av referatet at det er en viss usikkerhet om grunnforholdene. Kommunens prosjektleder sier også at det alltid er en viss usikkerhet ved slike anleggsarbeider. Entreprenør gjøres kjent med resultat av undersøkelsene og foretar prøvegraving av aktsomhetshensyn. Etter at det viser seg å være vanskelige grunnforhold skriver geotekniker i november 2015 i en e-post bl.a. at «Det ser ut til at det skal graves til ca. kote -3,0.» Selv om tekniske forhold ikke ligger i revisors oppdrag er det nærliggende å spørre om geotekniker var gjort kjent med usikkerheten rundt grunnforholdene, og om det var det slik at det at det skulle graves til kote -3 var ny informasjon for geotekniker.

Om dette skriver rådmann i sitt høringsvar:

«Geologens betraktninger «ser ut til at det skal graves til -3 meter», innebærer ingen ny info ift til plassering av slamavskiller. I første grunnundersøkelse ble det grunnboret i område for slamavskiller uten at det ble avdekt utfordringer. Dette har med hvor mange borehull som ble tatt. -3 meter er en betraktning geolog gjør ift å starte kalkylearbeid ift spunsing, og er tidsmessig en god studie etterpå hvor geologen stadfester at det er kote -3 meter som angir dybde. Utfordringene i området for slamavskiller viser seg å være fyllmasser i deler av området hvor vanninntrengingen skjer. Dette ble ikke funnet eller oppdaget i den første grunnundersøkelsen.»

Når det gjelder omtale av håndteringen knyttet til de økonomiske sidene av Mostad-prosjektet, kommer vi nærmere tilbake til det i neste kapittel (4).

4. MOSTAD-PROSJEKTET - POLITISKE SAKER

I dette kapittelet er målet å svare på om saker lagt fram til politisk behandling har vært tilstrekkelig opplyst.

Vi ser på følgende saker:

- Formannskapet 09.07.13 RS 33/13
Orientering om avløpsanleggene Mostad og Mebygda
- Kommunestyret 24.09.13 PS 60/13
Avløpsanlegg Mostad, Mebygda, Brenne og Liavatnet
- Kommunestyret 05.05.15 PS 26/15
Godkjenning av anbudsgrunnlag investering – Delutbygging avløpsanlegg Mostad
- Kommunestyret 26.01.16 PS 2/16
Orientering Mostad avløpsanlegg og økonomisk prioritering

- Kommunestyret 26.01.16 PS 3/16
- Kommunestyret 26.01.16 PS 4/16

Vi omtaler bare de forholdene som omhandler Mostad avløpsanlegg, og vi omtaler ikke bakenforliggende årsak til at behovet for utbyggingen dukket opp (avløpsavklaring ble ikke vurdert i reguleringsplan, dette ble beskrevet som inkurie i reguleringsplanprosessen i saksframlegg til k. sak 2/16).

4.1 Revisjonskriterier

Kommuneloven har bestemmelse om at saker skal være tilstrekkelig opplyst når de legges fram til politisk behandling: «§ 23-2: *Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges fram for folkevalgt organ er forsvarlig utredet (...)*». I saker som gjelder dette prosjektet mener vi at forsvarlig utredet må tilsi at saken er tilstrekkelig utredet i forhold til forslag til vedtak, og i hovedsak gjelde for omtale av anlegg, økonomi og gjennomføring.

Følgende kriterier er utarbeidet

- Det skal være tilstrekkelig omtale av anlegget
- Det skal være tilstrekkelig omtale av økonomiske forhold
- Det skal være tilstrekkelig omtale av gjennomføringen

4.2 Data

I alle sakene vises det til Hovedplan avløp 2005 – 2008 som bakgrunn for utbyggingen. I denne planen er avløpsanlegg på Mostad oppført som uprioritert med en anleggskostnad på ca. 1 million kroner. Det er ikke gitt noen nærmere beskrivelse av anlegget. I følge prosjektleder for utbyggingen var det som er omtalt i planen et prosjekt avgrenset til Mostad; det tok ikke høyde for å ta med arealet på nordsiden av fylkesvegen.

I planen er Trondheimsfjorden som resipient⁷ omtalt, og der står det at «*Enkelte områder av fjorden har begrenset strøm og vannutskifting på grunn av geografisk beliggenhet og til dels terskler i fjorden. Disse områdene er mer sårbare slik at utslipp må begrenses eller ledes lenger ut i fjorden*». Blant disse områdene er Ryggafjæra og Nordfjærabukta nevnt.

4.2.1 Sak juli 2013

Dette var en orienteringssak som ble lagt fram uten forslag til vedtak. I saksframlegget til formannskapet (FO) skriver rådmannen: «*Det regulerte området Mostad er del av det området hvor kloakksanseringen er planlagt løst gjennom nytt hovedanlegg lokalisert til Mostadområdet og med utslipp til sjø utenfor den*

⁷ Resipient: vassdrag, havområde som mottar utslipp av forurensninger

nyetablerte havna i det regulerte området». Videre: «Det regulerte området er i det øvrige klar for utbygging med salg av tomter og mål om oppføring av første bolig 2013/14, jfr. Møter med grunneier 18.06.13. Eksisterende anlegg i området tilfredsstillende ikke forurensningslovens bestemmelser verken for slamavskilleren (størrelse/inndeling) eller utslippsstedet (i bassenget innenfor nymoloen)».

Følgende vedtak med relevans for Mostadutbyggingen ble fattet:

1. FO tar til etterretning at det siden sluttvedtaket av siste hovedplanen avløp (2004-08) er vedtatt reguleringsplaner i områdene Mostad og Mebygda uten at godkjent avløp fra områdene er kvalitetssikret i planprosessene.

2. FO ber om at det senest i september-møtet legges fram en sak om planlegging og prosjektering av nytt hovedanlegg for kloakksanering i Mostad-området, i tråd med hovedplanen for avløp 2004-08. Planen må ta høyde for ferdigstilling av anlegget innen 1. juni 2014.

4.2.2 Sak september 2013

Bakgrunnsinformasjonen i saksframlegget til kommunestyret, for den delen som gjelder Mostad, er stort sett det samme som ble lagt fram for formannskapet i juli. I tillegg presiseres at ferdigstilling av boliger ikke kan skje uten at boligen er tilknyttet godkjent avløpsanlegg.

Videre står det i saksframlegget: *«Skal det være mulig å ferdigstille et nytt avløpsanlegg for regulert område Mostad må detaljplanlegging, utslippssøknad mv for anlegget iverksettes snarest inneværende år slik at vinteren 2014 kan benyttes til anbudsprosessen og utbyggingen. Det betinger at finansiering av detaljplanlegging og utslippssøknaden i 2013 og innarbeiding av anleggskostnadene i 2014. Frosta kommune er avhengig av å kjøpe både kompetanse og tid til utføring av detaljplanleggingen».*

Med utgangspunkt i anslått kostnad for utbyggingen i 2004/05 på ca. 1 million kroner inkludert kostnader til detaljplanlegging og anbudsutlegging, anslås kostnaden etter indeksregulering etter bygg-indeksen i 2013 til ca. 1,5 millioner kroner. Kostnader til detaljplanlegging og utslippssøknad anslås til ca. 0,2 millioner kroner av dette beløpet.

Saken ble lagt fram med forslag til vedtak i 4 punkter. Forslag som gjaldt utbygging Mostad ble vedtatt.

Vedtak i saken som gjelder Mostadanlegget:

Prosjektet med utbygging av Mostad avløpsanlegg iverksettes i 2013. Kostnadene til detaljplanlegging og utslippssøknad i 2013, kr 200.000 lånefinansieres. Utbyggingskostnadene innarbeides i investeringsbudsjettet for 2014.

4.2.3 Sak mai 2015

I mai 2015 ble anbudsgrunnlaget lagt fram for godkjenning i formannskapet og kommunestyret. Det vises til tidligere orienteringer om saken, og om at Norconsult AS er engasjert til planleggingen.

Det går fram at helhetlig teknisk og geografisk utstrekning på planen omfatter avkloakking av området fra molo Tautra til å omfatte Nordfjæraområdet ihht kartskisse. Det foreslås å legge en delstrekning av totalanlegget ut på anbud i første omgang. Detaljkart viser dette begrensede området. Prosjektet består av 3 ledningstraséer samt 2 traséer som det ønskes opsjon på.

Det er ikke gitt opplysninger om hvorfor anlegget nå har vokst utover det kommunestyret ba om skulle bli planlagt i september 2013. Da var det ifølge kommunens prosjektleder bare snakk om et lokalt anlegg for Mostad-området. Revisor har ikke fått opplysninger som tyder på at det i perioden mellom vedtaket i september 2013 og sak i mai 2015 ble gitt orientering til politisk nivå om at prosjektet var utvidet i planleggingsperioden.

Det står at hele prosjektet skal være ferdigstilt og satt i drift innen 01.11.15, og at eventuelle opsjonsarbeider skal være ferdigstilt innen 31.12.15.

Vedlegg til saken består av anbudsdokumenter der det, i tillegg til tekniske beskrivelser i tilbudsgrunnlaget, går fram at det tas forbehold om at grunnforholdene er av en slik art at prosjektet ikke lar seg gjennomføre. Det opplyses om at grunnundersøkelser gjennomføres i april/mai 2015, og det tas også forbehold om at nødvendige grunneiertillatelser foreligger.

Rådmannen vurderte det slik at foreslåtte delutbygging følger opp det som er mest prioritert i henhold til politiske signaler og planverk. Det opplyses at årsaken til at to traséer er tatt med som opsjon er fordi de kan medføre ekstrakostnader med hensyn til arkeologi, forundersøkelse og eventuell detaljutgraving.

Når det gjelder økonomiske konsekvenser står det:

«Prosjektet prioriteres innen rammebevilgning for 2014 og 2015, og øvrig prioritering av tiltak for inneværende avløpsperiode.

Det kan selvsagt bli behov for økonomisk omprioritering av nivå på beløp mellom prosjektene i denne tidlige oversikten, men av rammebeløp for 2014 på 3,55, ble det ihht regnskap 2014 benyttet 845.000, og det er derfor et restbeløp på kr 2.705.000, som må finansieres opp igjen i 2015 i eget budsjettvedtak regnskapsavslutning/tertialrapport. Handlingsrommet for 2015 blir da, sammen med

ordinær bevilgning i 2015 på kr 3,0 mill, kr 5.705.000 dersom man skal gjennomføre investeringsaktivitet i hht forutsetningene i avløpsperioden.»

Det ble ikke gitt noe anslag på hva denne delutbyggingen ville koste, og heller ikke kommentert at kostnadene ved inngåtte kontrakter om planlegging og geotekniske undersøkelser på dette tidspunktet til sammen beløp seg til ca. 800 000 kroner eks. mva. Da kommunestyret vedtok oppstart av planleggingen var disse planleggingskostnadene anslått til 200 000 kroner.

Rådmannens forslag til vedtak ble vedtatt.

Følgende vedtak ble fattet i kommunestyret:

- 1. Anbuds-/konkurransesgrunnlag for anskaffelsen godkjennes.*
- 2. Prosjektet er sammen med andre investeringstiltak prioritert finansieres innen rammebevilgning avløp for 2015 og videreført restramme avløp fra 2014.*
- 3. Rådmannen delegeres myndighet til å anta anbud ihht konkurransegrunnlaget og innenfor rammen av pkt. 2.*

4.2.4 Sak om tilleggsbevilgning januar 2016

I januar 2016 ble det lagt fram sak til kommunestyret: «*Orientering Mostad avløpsanlegg og økonomisk prioritering*». Saken ble først behandlet i formannskapet der det, etter det vi har forstått, ble stilt en del spørsmål som rådmannen besvarte i form av et notat lagt fram for kommunestyret og orientering gitt i kommunestyremøtet.

Det opplyses i saksframlegget at bakgrunn for saken er at det under bygging har oppstått en stor utfordring ved at grunnen der slamavskiller er planlagt har mye vanninntrenging, noe som gjør utgraving, støpning og nedsetting /montering av slamavskiller umulig uten ytterligere tiltak. Bakgrunnen for at det var nødvendig å fremme saken er ifølge rådmann at spunsing vil medføre kostnader som vil gjøre at rammebevilgning for avløp i 2016 vil bli overskredet.

Det står at Frosta Maskinservice er entreprenør for anlegget og det opplyses videre at:

«Det ble foretatt grunnundersøkelser i forkant av anbudsutsendelse av Norconsult, men rapport viser ikke de utfordringer som er oppdaget ved utgraving. Og dermed er det ikke med som opsjonspris i anbudet.

Ny geologisk uttalelse tilrår spunting.»

Under saksopplysninger opplyses at anlegget er godt i gang, og at det er dimensjonert for å ta i mot et større område på nordsiden av FV 753 i framtiden. Det

står at det ikke er mulighet for utslipp til verneområdet Svaet. Dette er ikke nærmere begrunnet, men prosjektleder sier at det ut fra lokalkunnskap og strømningsforhold ikke var aktuelt med et større utslipp på nordsida. To store slamtanker ligger på riggområdet, 260 m sjøledning på en åker og pumpestasjon står på lager. «Vi har en forpliktelse til å få på plass avløp i område Mostad».

Det opplyses at Norconsult i samråd med entreprenør og Frosta kommune har utredet alternative løsninger for anlegget. Det går fram at det i denne fasen er benyttet erfaringspriser, markedspriser og enhetspriser i anbudet/prosjektet og at prisoverslaget er grovt beregnet.

2 alternativ til løsning presenteres i saken.

Alternativ 1

«Bygging av slamavskiller på opprinnelig plassering, med spunsing, for å holde vann ute av gropa, etter utpumping. Denne operasjonen er stipulert av Norconsult, med 30 % uspesifiserte kostnader og generelle kostnader (prosjektadm., prosjektering, byggeledelse) til kroner: 2.554.000,- .»

Alternativ 2

«Flytting av slamavskiller lengre opp like ved kommuneveg, i skogkanten. Det er usikkerhet om spunsing kan bli nødvendig, da det ikke er foretatt noen grunnundersøkelser her. Dersom grunnen her også er dårlig, kan inntil 2,5 millioner tilkomme her også. Videre opplyses det at på grunn av manglende grunnundersøkelse, er det usikkert om fjellsprenning blir nødvendig, og man må ha en pumpestasjon ekstra, lengre rørstrekk og en ekstra pumpeledning. Norconsult sine beregninger på erfarings- og anbudspriser er med 15 % uforutsett utgifter anslår følgende kostnader: Uten spunsing kr: 2.088.152, pluss eventuell spunsing kr: 2.544.000, tilsammen: kr: 4.642.000.

Grunneier er ikke forespurt på dette alternativet enda, da det vurderes som det minst aktuelle og det er heller ikke tatt hensyn til økte driftsutgifter i framtiden i investeringen.»

Om de juridiske forholdene i saken i forhold til entreprenøren står det at: «Norconsult sin juridiske avdeling har vurdert om Frosta kommune, kan eller må hente inn priser, i overnevnte størrelsesorden, fra flere entreprenører, med vanlige søknadsprosedyrer på Doffin. Svar på forespørselen klargjør at begge alternativene kan betraktes som en tilleggsytelse, da bakgrunnen for tilleggsytelsen er forhold oppdragsgiver ikke har herredømme over. Det kan anses som en naturlig tilleggsytelse for å ferdigstille prosjektet. Samtidig sier juridisk rådgiver i Norconsult til slutt i sitt svar: «Kommunen vil neppe ha plikt ihht. kontrakten å gi oppdraget til entreprenøren. Hvis dere tror det er billigere å gjennomføre dette på annet vis, står kommunen fritt til dette. I så fall er vi tilbake til de vanlige reglene for offentlige

anskaffelser.» En eventuell ekstra anbudsrunde vil medføre forsinkelser og økte ventekostnader for entreprenøren. Samt rigg og samordningsbehovet mellom to entreprenører som vil være en ressurs/kostnad. Slik vurderes det neppe å være billigere å gjennomføre en anbudsrunde til og samkjøre to forskjellige entreprenører.»

Til slutt nevnes utfordringene med to grunneiere som ikke vil godta avløpsledninger på sine eiendommer, og det vises til egne ekspropriasjonssaker.

I rådmannens vurdering redegjøres det bl.a. for at det gjenstår flere anlegg som har store mangler i tillegg til å ta tak i nye pålagte tiltak som ikke er blitt utført ihht. synliggjøring i Hovedplan avløp. Det er behov for å øke rammen på avløpsutbygging.

Videre anbefaler rådmannen alternativ 1 da han mener det er mest sikkerhet rundt utredningen av dette alternativet. Ved alternativ 2 er det usikkerhet rundt grunnforhold og tillatelse fra grunneier, i tillegg til at det er behov for ekstra pumpestasjon med mere.

I vurderingen av økonomisk konsekvenser går det fram at *«Investeringssum knyttet til avløpsanlegget på Mostad, som består av prosjekteringskostnader og kontraktssum før valg av tilleggs alternativ 1 er på kr 4.776.118 (påløpt 2.140.118 + 2.636.000). Denne summen inneholder ingen opsjon som kan kuttes ut.»*

Videre går det fram at det under byggestoppen er det påløpt en fast utgift på ca. kr 45.000 og en mindre ventekostnad pr dag på ca. kr 150. Det ble vurdert ikke å være hensiktsmessig å stoppe anlegget, da dette vil medføre vesentlig erstatningsansvar overfor entreprenør som følge av kontraktsbrudd og problemer med å innfri forpliktelsene til å få anlegget på plass ihht. reguleringsplanen.

Rådmannen skriver at for å slutføre anlegget på Mostad er det behov for en tilleggsbevilgning på kr 620 000 ut over eksisterende bevilgning for 2016 på 1 million kroner.

Det gjøres i tillegg vurderinger av behov i andre områder som ikke vedrører Mostad-saken direkte, og det konkluderes med følgende forslag til vedtak: *«Det foretas en tilleggsbevilgning med 1,5 mill ut over vedtatt ramme for 2016 på 1,0 mill, samlet 2,5 mill. Dette finansierer ferdigstilling av Mostad og prosjektering av Manneset.»*

Til kommunestyrets behandling la rådmannen fram et notat der det orienteres om områder der det ikke er gjennomført kloakksanering. Det redegjøres for SINTEFs vurdering av utslippsmuligheter og konklusjonen om at det bare er aktuelt med utslipp på sørsida av det aktuelle området når det gjelder et større fellesanlegg. Dette

ble det også gitt muntlig orientering om i kommunestyremøtet der det presiseres at det er en teknisk/økonomisk vurdering som ligger til grunn for valgt løsning.

Om forholdet omkring terminering av kontrakt med entreprenør står det i notatet at terminering vil innebære:

- Krav om dekning av tapt fortjeneste mm fra entreprenør. Størrelsen er ikke avklart pr dato, men vil være et betydelig beløp som vil hjemles i de standard kontraktsformularene som benyttes.
- Tap av verdien av det utstyret (tank, sjøledning mv.) delvis eller helt som allerede er tilkjørt anleggsområdet og dermed fakturert og betalt i henhold til kontrakten

Rådmannen sier at det er stor usikkerhet knyttet til termineringskostandene, og at det ikke er gjort nærmere vurdering av dette. Det opplyses at juridiske konsekvenser ikke er etterprøvd, ei heller Norconsults ansvarsforhold.

Rådmannens forslag til vedtak:

Rådmannen tilrår å bevilge 1,5 mill. utover vedtatt rammeinvestering avløp for 2016. Beløpet benyttes til slutføring av utbygging kontraktfestet utbygging av Mostad-anlegget, og oppstart av prosjektering av nytt anlegg på Manneset. Bevilgningen finansieres med låneopptak og samordnes med øvrige låneopptak for 2016.

Det ble fremmet forslag om å utsette saken, dette falt med 6 mot 11 stemmer.

Følgende enstemmige vedtak ble fattet i kommunestyret:

De anslåtte økonomiske overskridelsene på Mostad avløpsanlegg har skapt usikkerhet rundt de tekniske løsningene som er foreslått for anlegget. Dette kommer til tross for at Frosta kommune har benyttet ekstern konsulent i arbeidet og gjennomført grunntekniske undersøkelser.

1. Rådmannen bes innhente juridiske vurderinger om hvorvidt noen av de tekniske komplikasjonene og bebudete overskridelsene kan lastes prosjekterende, dvs. ekstern konsulent, og således gi grunnlag for økonomisk kompensasjon til Frosta kommune.

2. Rådmannen bes vurdere et mindre omfattende utbyggingsalternativ og alternativ plassering av tanker for å redusere de økonomiske kostnadene og risikoen knyttet til prosjektet.

3. Rådmannen bes forankre det videre arbeidet i prosjektet politisk og ta saken gjennom Komite Utvikling før saken igjen fremmes i kommunestyret.

4. Kommunestyret ber kontrollutvalget gå gjennom prosjektet spesielt mhp saksgangen i prosjektet.

5. Rådmannen bes informere Formannskapet i førstkommende møte om dialogen med Fylkesmannen om avløpssituasjonen på Manneset.

4.2.5 Saker om ekspropriasjon januar 2016

I sakene presenteres generell bakgrunn for anlegget. 3 av 15 grunneiere hadde ikke signert avtale, disse ble innkalt til formelle forhandlingsmøter med kommunen 04.06.15. Det med forhåndsvarslet agenda om å komme fram til enighet om en frivillig avtale samt en videre orientering om prosessen. Disse sakene gjelder de grunneierne det ikke ble inngått avtale med.

Vedlegg til saken var bl.a. kart, møtereferat, utkast til avtaler.

Det går videre fram av saksframleggene matrikkelhavernes synspunkter.

For gnr 95 bnr 1 ble det i møtet gitt uttrykk for at en revidert avtale kunne aksepteres, forslag til slik avtale sendt over sammen med referatet, og det ble avtalt at ordførere skulle oppsøke grunneier for å hente signert avtale. Grunneieren nektet da å signere avtalen, noe som ikke ble vedreformidlet inn i prosjektet.

For gnr 94 bnr 1 ble møtet avsluttet med henstilling fra ordfører om på ny å tenkte gjennom sakens realiteter og avtaleutkastet samt lovnad om at det ville bli tatt kontakt uken etter.

I sakene presenteres bakgrunn for valgt løsning for avkloakking og viktigheten av å få på plass anlegget ved Mostad som planlagt.

På denne bakgrunnen la rådmannen fram følgende forslag til vedtak:

På bakgrunn av at det ikke vurderes å være grunnlag for frivillig avtale, tilrådes vedtak om ekspropriasjon av rettigheter og forhåndstiltredelse på eiendommen gnr 95 bnr 1/gnr 94 bnr 1 med vilkår som følgende:

1. Kommunestyret vedtar, med hjemmel i oreigningslova § 2 nr. 47, ekspropriasjon av:

- a. Stedsvarig rett til på gnr 95 bnr 1 i Frosta kommune å legge og ha liggende hovedledninger for avløp med pumpestasjoner og innretninger som bestemt i de godkjente planer, og som inntegnet på kart over eiendommen.*
- b. Adgangsrett på gnr 95 bnr 1 i Frosta kommune til avløpsanlegget for fremtidig drift, inspeksjon, vedlikehold og utbedringer/ fornyelser av anleggene.*

2. Grunneier skal ha erstatning i henhold til oreigningslova sine bestemmelser for:

- a. Påregnelig økonomisk tap som følge av at hovedledninger for avløp med pumpestasjoner og innretninger ligger på eiendommen,*

b. Eventuelle skader ved senere vedlikehold av avløpsanlegget. Blir partene ikke overens om utbedringen og erstatningen for slike anleggsskader skal dette fastsettes ved rettslig skjønn.

3. Kommunestyret vedtar å søke Fylkesmannen i Nord Trøndelag om forhåndstiltredelse, jf. oreigningslova §§ 5 og 25.

Etter forslag fra ordføreren ble begge sakene utsatt.

4.3 Vurdering

Spørsmålet som ligger til grunn i dette kapitlet er om saken er forsvarlig utredet, med hensyn til

- omtale av anlegget, begrunnelse for valg av løsning
- omtale av økonomi
- omtale problemer og hvordan oppståtte utfordringer skal løses
- av geotekniske undersøkelser/utsettelse/anleggsstopp

I ettertid kan det være lett å si at flere forhold burde vært utredet, særlig når en kjenner de utfordringene som dukket opp undervis. Vi vil legge størst vekt på hva som var nødvendig for å kunne fatte de vedtak det ble invitert til. I tillegg ser vi at det er forhold som kunne vært nevnt som nyttig tilleggsinformasjon.

4.3.1 Omtale av anlegg

Etter vår vurdering går omfanget av anlegget som ble lagt ut på anbud tydelig fram av saksframlegget fra mai 2015. Vi mener likevel at det kunne blitt gitt noe mer detaljert bakgrunnsinformasjon for hvorfor man hadde kommet fram til en mer omfattende løsning (om samordning av tiltak, utslippsforhold, samlet økonomi) enn det som var forespeilet i sak fra september 2013. Da kunne man på dette tidspunktet eventuelt ha tatt debatten om dette var rett løsning.

Ut fra kommunestyrets bestilling i 2013 og den tidsramme som der ble beskrevet, kunne rådmannen i sitt saksframlegg også ha kommentert forsinkelsen som var oppstått i planleggingsprosessen. Dette framstår som viktig sett i lys av at anlegget ble mer omfattende enn det som opprinnelig var tenkt.

Selv om sak til kommunestyret i 2016 handlet om tilleggsbevilgning, mener revisor at litt mer historikk og kommentar for tidsbruk kunne vært inntatt med tanke på at det var et «nytt» kommunestyre som skulle behandle saken.

At det i sak fra januar 2016 er opplyst at det er en annen entreprenør enn FRENT AS som har fått oppdraget har ikke betydning for saken, og vurderes som en «trykkfeil»

4.3.2 Omtale av økonomi

Det er oppsett over totalrammen avløp som presenteres i saken fra mai 2015, og der står at det «*kan selvsagt bli behov for økonomisk omprioritering mellom prosjektene i denne tidlige fasen....*». Da kostnadene ved utbyggingen første gang ble omtalt (september 2013) var det en framskriving av et allerede grovt estimat for kostnader, samlet anslag 1,5 millioner kroner inklusiv planlegging. Usikkerheten ved anslaget kunne etter vår mening ha blitt kommentert noe mer. Når anlegget i løpet av planleggingsprosessen utvides, mener vi at spørsmålet omkring kostnadene kunne vært omtalt i saken, selv om det kanskje ikke var mulig å gi noe eksakt beløp før anlegget hadde vært ute på anbud.

Det som imidlertid var klart på dette tidspunktet var at kostnader til planlegging og geoteknisk undersøkelse var ca. 800 000 kroner, slik at det var grunnlag for å si noe om at antydte ramme fra 2013 ikke på langt nær ville holde. Som det går fram av kapittel 3.4, stilte assisterende rådmann spørsmål ved om det var behov for å rapportere om at planleggingskostandene ble høyere enn forutsatt, eventuelt foreta budsjettjustering. Kommunens prosjektleder anså ikke dette for nødvendig ut fra praksisen om at det var bevilget til rammeområde avløp.

I sak fra januar 2016 går det fram at behov for spunsing av byggegrop (og planlegging Manneset) vil føre til at totalramme for 2016 overskrides, og dette er bakgrunnen for at saken fremmes.

I saksframlegget presenteres grove anslag for hva to alternative løsninger ved Mostad vil kunne komme til å koste. I rådmannens notat framlagt i kommunestyremøtet går det fram at det er stor usikkerhet knyttet til kostnader ved en eventuell terminering av avtale med entreprenør, men at det vil bli «et betydelig» beløp.

Vi har forståelse for at det er vanskelig å gi eksakte anslag over kostnader når det oppstår en ekstraordinær situasjon. Likevel er inntrykket at alternativene ikke har fått en likeverdig presentasjon (noe mer usikkerhet rundt kostnadene for alternativ 2).

Det ble gitt lite opplysninger om konsekvenser for forhold til entreprenør og planlegger (økonomisk og praktiske). Her mener revisor at det fra saken ble skrevet i begynnelsen av januar fram til behandling i kommunestyret kunne blitt gjort mer for være mer konkret når kommunestyret skulle behandle saken. At det først i slutten av april er gjennomført møte med Værnesregionen for å søke bistand i saken viser at det har tatt tid å få undersøkt dette nærmere

4.3.3 Omtale av gjennomføring

Gjennomføringen av prosjektet støtte på utfordringer i forhold til manglende tillatelse fra 2 grunneiere og i grunnforholdene.

Forholdet til grunneierne ble foreslått løst gjennom ekspropriasjon, og i 2 saker til kommunestyret ble dette utredet. Saken omtaler de formelle sidene ved ekspropriasjon og de tiltak kommunen har gjennomført før saken fremmes for kommunestyret. Etter vår mening er sakene tilstrekkelig opplyst.

Det er likevel grunnforholdene som har gitt den største utfordringen. Da kommunestyret tok stilling til anbudsdokumentene gikk det av vedlegg fram at det skulle gjennomføres geotekniske undersøkelser og det ble tatt forbehold overfor tilbydere om resultatet av disse. Sett i etterkant er dette opplysninger som kunne ha blitt tydeliggjort ved at det også hadde stått i saksframlegget. Når det i saksframlegg til politisk nivå i januar 2016 står at grunnundersøkelser ble foretatt i forkant av anbudsutsendelsen så er dette klart feil. Det burde ha stått at resultatet av undersøkelsen var kjent (selv om skriftlig rapport ikke var ferdig) før tilbyder ble valgt. Dette har likevel ingen betydning for resultatet av undersøkelsen som ikke viste at det ville kunne bli utfordringer.

I sak fra januar 2016 står det at ny geologisk uttalelse anbefaler spunsing. Her mener vi det kunne vært sagt noe mer om hvordan samme geotekniker nå har kommet til denne konklusjonen. På den andre siden mener vi at detaljer fra geoteknisk undersøkelse ikke hører hjemme i saksframlegget. Dette er detaljer og tekniske forhold som det er tilstrekkelig at administrasjonen er kjent med.

Det ble presentert 2 alternative forslag til løsning, vårt inntrykk er at det er forslaget administrasjonen anbefaler er omtalt med minst usikkerhet. Dette er forståelig, men det gjør det vanskelig for politikerne å vurdere forlagene opp mot hverandre. Begge forslagene er naturlig nok beheftet med en del usikkerhet, og det kan stilles spørsmål ved om ikke saken burde ha blitt lagt fram noe senere. På den annen side har vi forståelse for at det var viktig å finne en løsning i håp om å kunne ferdigstille anlegget så fort som mulig. Da blir spørsmålet også om det kunne ha blitt sagt mer om hvorfor det var viktig å fatte vedtak om ekstrabevilgning i januar for å ferdigstille prosjektet før vekstsesong og friluftsesong startet.

I saken er det omtalt konsekvenser ved å terminere avtale med entreprenør, og her er juridisk ekspertise hos byggeleder konsultert. Dette mener vi gir tilstrekkelig informasjon om forholdet til entreprenør, men vi savner en betenkning fra rådmannens side om hvordan forholdet til Norconsult AS kan håndteres. Om ikke slik informasjon forelå da saken ble skrevet, kunne noe mer informasjon vært innhentet til kommunestyremøtet.

4.4 Konklusjon

Sak til formannskapet i juli 2013 var en referatsak, og vi mener opplysningene som ble gitt var tilstrekkelige til at formannskapet kunne fatte vedtaket om å be om sak om oppstart av planlegging av kloakksanering for Mostad-området.

I september 2013 ble det presentert sak om oppstart av planlegging og presentert anslag for kostnader og framdrift. Her burde usikkerheten omkring begge forhold blitt kommentert noe bedre.

Ut fra gjennomgangen (kapittel 3) går det fram at prosjektet tar lenger tid, blir mer omfattende og blir dyrere enn opprinnelig forutsatt. Vi mener dette burde blitt meddelt politisk nivå som egne referatsaker, slik at det i ettertid går fram av protokollen at dette er gjort.

I sak fra mai 2015 går det tydelig fram hvordan anlegget er tenkt bygd ut, men her kunne det blitt gitt bakgrunnsinformasjon om det valget som var gjort. Videre mener vi at man på dette tidspunktet visste at kostnadsrammen som var antydnet i 2013 ikke ville holde, og at det kunne ha blitt gitt kommentarer om dette.

I sak om framdrift og økonomi i januar 2016 er vårt inntrykk er at saksutredningen i stor grad gjenspeiler det forslag til vedtak som ble fremmet, men at økonomiske (og praktiske) konsekvenser ved alternativ 2 er presentert med større usikkerhet. Usikkerhet og manglende informasjon rundt konsekvenser overfor samarbeidspartnere kunne også blitt viet mer oppmerksomhet i saksframlegget. At vedtaket ble noe helt annet enn rådmannens forslag, kan etter vår mening være et uttrykk for dette.

Vi mener saker om ekspropriasjon er tilstrekkelig utredet.

5. RÅDMANNENS KOMMENTARER

En foreløpig rapport ble sendt på høring til rådmannen i Frosta kommune 18/5-16. KomRev Trøndelag IKS mottok svar fra rådmannen 07.06.16. Høringsbrevet er vedlagt rapporten (vedlegg 2, s 43). Høringssvaret har ikke medført endringer i rapporten annet enn at rådmannens innspill når det gjelder geoteknisk undersøkelse er tatt inn i kap. 3.5.

KILDER

Frosta kommune 2005: Hovedplan avløp 2005 – 2008

Frosta kommune 2013: Økonomireglement for Frosta kommune

Frosta kommune 2013 – 2016: Diverse saksframlegg formannskap og kommunestyre

Frosta kommune: Tilgang kommunens saksbehandlersystem

VEDLEGG 1

Kronologisk oversikt over hovedtrekk i utbyggingen av Mostad kloakkanlegg

Dato	Aktør	Hva gjelder saken
18.06.13		Møte med grunneier Orientering om ønsket framdrift for utbygging
09.07.13	FSK RS 33/13	Orientering om avløpsanleggene Mostad og Mebygda.
10.09.13	FSK	Se sak KST 24.09
24.09.13	KST PS 60/13	Avløpsanlegg Mostad, Mebygda, Brenne og Liavatnet
01.04.14	SINTEF	Kommunalt avløp ved Mostad, Utslippsberegninger
		Forsinkelse fordi man internt i kommunen ikke hadde hatt tid til å prioritere arbeid med prosjektet før. KST hadde vedtatt oppstart september 2013. Burde det ha gått fram av saksframlegget at det ikke var mulig å starte opp?
29.04.14	Cowi Multi-consult Norconsult Rambøll	Brev ut Innbydelse til å gi pris på prosjektering avløp Mostad, Frosta kommune
08.05.14	Kommunen Norconsult Rambøll	Anbudsbefering
19.05.14	Norconsult Rambøll	Brev ut med supplerende opplysninger etter befering
02.06.14		Opprinnelig frist for å levere tilbud
02.06.14	Norconsult	E-post fra Norconsult for å avklare uklarheter om tidspunkt for oppstart av byggetrinn 2 i brev av 19.05.14
05.06.14	Norconsult Rambøll	Svar på spørsmål fra Norconsult
30.06.14	Norconsult	Tilbud prosjektering avløp Mostad, Frosta kommune,
01.07.14		Ny frist for å levere tilbud
02.07.14	Adm	Anbudsåpning planleggingstjenester og signert anskaffelsesprotokoll
28.07.14	Adm	Intern avklaring på at innkjøp kan foretas.
29.07.14	Til Norconsult	Innkalling til kontraktsforhandlinger, foreslått 18.08.14
15.08.14	Norconsult	Oppdragsbekreftelse fra Norconsult
20.08.14	Frosta Norconsult	Kontraktsmøte
11.09.14	Norconsult	Oppdragsbekreftelse på byggeledelse avløpsanlegg Mostad, Teknisk og økonomisk oppfølging
17.09.14	Norconsult	Norconsult mangler fortsatt kartgrunnlag i ønsket format for området det skal prosjekteres avløpsanlegg på.
18.09.14		Kartgrunnlag OK
16.10.14	Frosta Norconsult	Prosjekteringsmøte nr. 1
11.12.14	Norconsult	Endringsmelding nr. 2
19.01.15	Frosta Norconsult	Prosjekteringsmøte nr. 2 Fra referatet
21.01.15	Norconsult	Endringsavtale nr. 1
21.01.15	Norconsult	Signert Endringsavtale nr. 2 Geotekniske undersøkelser
22.01.15	NTFK	Svar fra fylkeskommunen om arkeologiske undersøkelser.
26.01.15	Norconsult	Endringsavtale nr. 3

29.01.15	Adm	Forslag til mal for grunneieravtale utarbeidet
03.02.15	ADM Norconsult	E-post fra Frosta om at det må søkes om utslippstillatelse for minimum 633 pe
13.02.15	Norconsult/ Frosta kommune	Søknad om tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Mostad, 730 pe,
25.02.15	Brev fra Jan Lutdal	Innspill til utslippstillatelse på grunn av planer om egen satsing
03.03.15	Adm, ordfører, Lutdal	Møtet kom i stand på bakgrunn av innspill fra Lutdal om framtidig utbygging på Island. Referat sendt Lutdal.
12.03.15	Fra Norconsult	Tilbud på geotekniske undersøkelser
13.03.15	NTFK	Kartskisse etter befaring med arkeolog
18.03.15	Frosta Norconsult	Prosjekteringsmøte nr. 3
20.03.15	Norconsult	Nytt tilbud geotekniske undersøkelser
20.03.15	Norconsult Kommunen	Bestilling geotekniske undersøkelser
10.04.15	Norconsult	Anbudsdokumenter sendes kommunen til gjennomsyn
15.04.15	Norconsult	Spørsmål fra Norconsult om alle grunneieravtaler er i orden.
15.04.15	Frosta	Brev til grunneiere om avtale for arbeid avløpsinfrastruktur
21.04.15	FSK Sak 29/15	Godkjenning av anbudsgrunnlag investering – Delutbygging avløpsanlegg Mostad
22.04.15	Frosta Norconsult	Anbudsgrunnlag godkjent av formannskapet Kan legges ut på Doffin
April	Fra grunneiere	Retur av grunneieravtaler
28.04.15	Norconsult	Orientering om at arbeidet med grunnundersøkelser har startet opp.
04.05.15	Fra Norconsult til Frosta	Beskrivelse av det som skal utføres av Frosta vannverk
05.05.15	Frosta Norconsult	Anbud entreprise publisert på Doffin https://doffin.no/Notice/Details/2015-028784
05.05.15	KST Sak 26/15	Godkjenning av anbudsgrunnlag investering – Delutbygging avløpsanlegg Mostad.
11.05.15	Frosta Norconsult Potensielle tilbydere	Tilbudsbefaring
26.05.15 27.05.15	Fra Frosta til 3 grunneiere	Innkalling til møte avløpsanlegg Mostad Dato 04.06, Ordfører skal være til stede
28.05.15		Frist tilbud entreprise
28.05.15	Fra Norconsult	Oversendelse av anbudsprotokoll
01.06.15	Fra Frosta til Norconsult	Bestiller kontrollregning og anbudsinnstilling, og ber om at endringsmelding sendes.
04.06.15		Endringsavtale nr. 4
04.06.15		3 møter med grunneiere som ikke har signert avtaler
09.06.15	Fra Norconsult	Anbudsvurdering fra Norconsult
19.06.15	Norconsult	Orientering til tilbydere om valg av entreprenør
30.06.15	Fra Frosta til K. Mostad	Forslag til revidert grunneieravtale oversendt.
30.06.15	Norconsult	Geoteknisk rapport mottas
08.07.15	Frosta	Kontraktsmøte med FRENT AS

	Norconsult	
14.08.15	Frosta FRENT	Signering kontrakt med FRENT AS
17.09.15	Frosta	Utslippstillatelse gitt
23.09.15	Norconsult Frosta	Mostad avløpsanlegg Søknad om tillatelse til tiltak
23.09.15		Byggemøte nr. 1 Oppstartsmøte
25.09.15	Norconsult	Endringsavtale nr. 5
Sept/okt	FRENT	Oppstart i samarbeid med Frosta Vassverk
03.10.15	FRENT	Endringsmelding nr. 1
27.10.15	Pol/adm Frosta	Internt orienteringsmøte om avløpsanlegg
05.11.15	Frosta Norconsult	Kommunen bekymret for framdrift i prosjektet, ber om at det sjekkes opp.
05.11.15	Norconsult Frosta	Tilbakemelding om framdrift
06.11.15	FRENT	Anleggsstart
12.11.14	Norconsult	Fra byggeleder til siv.ing. geoteknikk Viser til telefonsamtale, og sender plantegninger mm.
13.11.15	Norconsult	Fra siv.ing. geoteknikk Norconsult til byggeleder
18.11.15	Norconsult	Fra byggeleder til FRENT, kopi Frosta. Beskriver anbefalt spunting, ber om prisoverslag så snart som mulig.
23.11.15		Internt møte i administrasjonen om utfordringer med vannstand/inntrenging i byggegrop for slamavskillere på Mostad.
26.11.15	Norconsult	Henvendelse til Frosta om nedsetting av slamavskillere ved Mostad og anbefaling om spusing.
30.11.15	Norconsult	Endringsavtale nr. 6
03.12.15	FRENT	Endringsmelding nr. 3
04.12.15	FRENT	Endringsvarsel nr. 4
07.12.15		Byggemøte nr. 2
09.12.15	Norconsult	Kalkyle for spuntgrop til slamavskillere, Overslagsberegninger
09.12.15	Frosta Norconsult	Igangsettingstillatelse oppføring av pumpestasjon for avløpsvann
11.12.15	Norconsult	Alternativ plassering av slamavskillere
14.12.15	FRENT	Endringsmelding nr. 4 med kostnader
15.12.15	Til grunneiere	Orientering om midlertidig stans og forsinkelse i utbyggingen av avløpsanlegget Mostad
16.12.15		Byggemøte nr 3
17.12.15	FRENT	Endringsmelding nr. 2
17.12.15	Norconsult	Kalkyle for spuntgrop slamavskillere
16.12.15		Byggemøte nr. 3
18.12.15	Norconsult	Godkjente endringsmeldinger
21.12.15	Norconsult	Endringsavtale nr. 1 for byggeledelse
05.01.16	Norconsult	Forenkla byggregnskap pr 05.02.16
26.01.16	KST Sak 2/16	Orientering Mostad avløpsanlegg og økonomisk prioritering
26.01.16	KST	Tilleggsnotat lagt fram på KST-møtet Avløpsområde og utslipp Terminering kontrakt/avtale med entreprenør.
26.01.16	KST Sak 3/16	Sak om ekspropriasjon Gnr 95 bnr 1
26.01.16	KST Sak 4/16	Sak om ekspropriasjon gnr 94 bnr 1
29.01.16	E-post til J. Aursand	Leie av plass for store tanker Mostad
29.01.16	Rolf Gråwe, ordf., adm	Infomøte med grunneier Gråwe
22.02.16	Frosta kommune	Godkjenning av endringsmelding nr. 5

KomRev Trøndelag IKS

10.03.16	J Aursand	Samtale om ny oppstart i anleggsarbeider
14.03.16	ADM	Internt møte om utfordringer md lagret sjøledning Mostad
15.03.16	FSK	Orinetering om behov for å føytte sjøledning til sjø. Tatt til orientering
15.03.16	Frosta	E-post til Norconsult om at sjøledning kan legges ut.
16.03.16		E-post fra FK til Norconsult om at FRENT legger ut 8-9 april, FRENT sender tilleggs melding på dette.
07.04.16	FRENT	Sjøledning skal legges iflg PV
29.04.16		Møte med innkjøpsavdelingen i Værnesregionen for å diskutere forholdet til kontraktpartnere
10.05.16	Norconsult	E-post der det spørres om status for anlegget. If forhold til grunneiere og nødvendige vedtak.

VEDLEGG 2 HØRINGSSVAR

Viser til mottatt rapport og har følgende kommentarer:

1. Økonomi. De rammebeløp man budsjetterer med før anlegg er prosjektert er mindre detaljert og mer usikre en de summer som konkretiseres etter detaljprosjektering og som kommer som resultat av anbudsprosesser.
2. Tidligere summer i Hovedplan for avløp er også historiske som bør korrigeres ut fra dagens prisnivå. Samtidig legger Hovedplan føringer for i hvor stort omfang det skal prosjekteres ift den enkelte utslippstillatelse, selv om utbyggingen selvsagt kan deles opp trinnvis, noe som er gjort
3. Geologens betraktninger «ser ut til at det skal graves til -3 meter, innebærer ingen ny info ift plassering av slamavskiller. I første grunnundersøkelse ble det grunnboret i område for slamavskiller uten at det ble avdekt utfordringer. Dette har med hvor mange borehull som ble tatt. -3 meter er en betraktning geolog gjør ift å starte kalkylearbeid ift spunsing, og er tidsmessig en god stund etterpå hvor geologen stadfester at det er kote -3 meter som angir dybde. Utfordringene i området for slamavskiller viser seg å være fyllmasser i deler av området hvor vannintregningen skjer. Dette ble ikke funnet eller oppdaget i den første grunnundersøkelsen.

Korte raske svar ihht . samtalen

Med vennlig hilsen

Arne Ketil Auran

Rådmann

Tlf. 74808810 / 976 62 840

Postadresse: Postboks 2565, 7735 Steinkjer

Hovedkontor: Fylkets Hus, Steinkjer

Tlf. 994 01 480

www.krt.no